

تجربه‌های جدید در فن‌اند

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بسم الله الرحمن الرحيم

امروز در کشور ما به تئاتری تجربی گفته می‌شود که مابین تئاتر حرفه‌ای و آماتوری ایستاده است. برخلاف این تصور و تعریف، تعریف اصیل‌تری نیز از تئاتر تجربی وجود دارد که آنرا مافوق تئاتر حرفه‌ای می‌داند. در واقع تئاتر تجربی یک تئاتر فوق‌تخصصی است و جایی شکل می‌گیرد که تئاتر حرفه‌ای گنجایش و ظرفیت‌خلاقیت‌ها، ابتکارات و نوآوری‌های هنرمندان تئاتر را ندارد.

در این چارچوب تئاتر حرفه‌ای نیز مرزهای مشخصی دارد. در تئاتر حرفه‌ای اولین پایه‌ها از تشکیل گروه‌های نمایش آغاز می‌شود و در این گروه‌ها، کارگردان، نویسنده، طراحان، بازیگران و سایر عوامل اجرایی بر اساس یک نظم حرفه‌ای و استعداد و توانایی، از افرادی انتخاب می‌شوند که هنرمندانه کارمند!

کسی نمی‌تواند ادعا و توقع بیجا داشته باشد. اگر کار نکند، و اگر در یک رقابت سالم خودی نشان ندهد؛ از زندگی هنری ساقط می‌شود. در این میدان هنرمند تئاتر باید صبحها تمرین کند و عصرها بر روی صحنه باشد و هنرمند وقتی هنرمند تلقی می‌شود که با روحیه جمعی بتواند خود را تطبیق

دهد. اگر در يك كار نقش اصلی را ایفا می‌کند در کار دیگر الزامی نیست که نقش اصلی را داشته باشد. ممکن است برای او در نمایش دیگر نقش کوچکی پیش‌بینی شود و خلاصه تئاتر حرفه‌ای از قواعدی پیروی می‌کند که کمتر می‌توان به طور غیرجدی با آن روبرو شد. البته در چنین شرایطی هنرمند تئاتر را تأمین هم می‌کنند. هم امنیت شغلی دارد و هم امنیت‌میشد. پس از این دوره است که تئاتر تجربی و یا تئاتر فوق‌تخصصی متولد می‌شود. سرشار از ابتکارات جدید که گاه ممکن است با شکست نیز مواجه شود.

با همه این تفاسیر است که تئاتر امروز در دنیا تحولات سریعی را دنبال می‌کند. هنرمندان و مسئولان ما نیز اگر مطالب چنین تحولاتی هستند باید خود را برای اجرای چنین برنامه‌ای آماده کنند. از يك سو مسئولان نمی‌توانند بدون تأمین شرایط شغلی و زندگی هنرمندان تئاتر از آنان توقع مجزه داشته‌باشند، و از سوی دیگر هنرمندان تئاتر هم نمی‌توانند با طی زندگی هنری آماتور، توقع شرایط حرفه‌ای را طلب کنند. این هر دو توقع بیجا است.

به نظر می‌رسد اکنون تئاتر ما با طی يك دوره نسبتاً خوب در دوران اخیر، به اندازه‌هایی رسیده باشد که این تجربه را با هوشیاری آغاز کند. هنرمندان حرفه‌ای تئاتر که همیشه ما از نعمت وجود آنان بهره‌مند بوده‌ایم (برخلاف آنکه تئاتر حرفه‌ای نداریم)، در شرایط حاضر در مقابل این آزمون ایستاده‌اند. باید دید که این آزمون را چگونه پشت‌سر می‌گذارند. برخورد حرفه‌ای با نوع برگزاری دهمین جشنواره سراسری تئاتر فجر و اعلام برنامه‌های سال ۷۱ در تئاتر شهر برای انجام چنین طرحی، طلیمه‌ای است که پس از فراز و نشیب‌های گوناگون، به دنبال این تجربه است. منتظر می‌مانیم تا در عمل پاسخ‌آنها ببینیم. فراموش نکنیم که به‌رحال در آینده تئاترها متکی به هنرمندان خواهد بود نه کارمندان!

با این پیشگفتار فصلنامه تئاتر این شماره را می‌کشائیم و امیدواریم در چنین فضایی، مطالعه و پژوهش و تحقیق و خواندن نیز بخشی از زندگی حرفه‌ای هنرمندان تئاتر ما را پر کند. بدون مطالعه که محصول تلاش جمعی محقق و پژوهشگر

و نویسنده است، هنرمند تئاتر نیز بدون پشتوانه تئوریک خواهد ماند و این وضعیت مطلوبی برای تئاتر حرفه‌ای نیست. بهر حال اینجانب به سهم خویش از پدیدآوردگان این دفتر سپاسگزارم و امیدوارم که زحمات آنان بدون اجر نماند.

با آرزوی توفیق الهی

علی منتظری

سرپرست مرکز هنرهای نمایشی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی